

УДК: 141.319.8:177.82

Володимир Калуга**ВЛАСТИВОСТІ ЕКЗИСТЕНЦІАЛІВ САМОТНОСТІ, ПЕЧАЛІ ТА НУДЬГИ,
ЇХ МІСЦЕ І РОЛЬ У ЖИТТІ ЛЮДИНИ**

Стаття присвячена дослідженню функціонального навантаження низки екзистенціалів, які людина ідентифікує як антипод стану внутрішнього задоволення чи спокою або умиротворення.

Ключові слова: самотність, екзистенція, печаль, нудьга, турбота.

Volodymyr Kaluga**ASSOCIATE PROFESSOR OF DEPARTMENT OF HISTORY AND POLITICAL SCIENCE,
NATIONAL UNIVERSITY OF LIFE AND ENVIRONMENTAL SCIENCES OF UKRAINE.
EXISTENTIALS OF SOLITUDE, SADNESS AND BOREDOM.
THEIR PART AND ROLE IN LIFE**

Being unable to define one's nature, man is destined to enjoy the impression about oneself. The latter has been created on the basis of the theories or their symbioses which describe reality. In other words, they are in the core of the world and Universe. At the same time there has been a certain lack of attention to the fact that despite an obvious difference all theories study man totally, as if all men on the planet had a common source despite cultural, racial and genetic peculiarities. There is a probability that representatives of the same ethnic groups or those grouped according to the principle of similarity/identity of psycho-physiological features have a different origin. Hence, they originate from different sources unaware of those.

That is why an opinion that every man is identical to the other only because both are people can be false. If it is accepted as true then it hides a potential danger of degeneration of a part of/all mankind due to impersonalization and generic/group 'erosion' leading toward regeneration of individual/ethnically-oriented/determined man into an average representative of mankind.

Nevertheless, we can identify something that obviously unites people in their routine. Despite differences everyone wishes to get and keep pleasure which can be identified as a state of tranquility and peace. The rest, in their essence, are means and modes of acquiring of the abovementioned state. Certain attention should be paid to the fact that the very state of inner pleasure is commonly being viewed as a side effect and not as an aim and goal respectively. In other words, if one chose a state of inner pleasure as an aim one automatically would resort to the respective means: alcohol, drugs, debauchery, etc.

A state of the inner pleasure has been opposed by several destructive factors without being reduced to a common denominator. Hence, among deconstructive elements it is generally accepted to differentiate fear, solitude, sadness, anxiety, grief, boredom, etc. Their nature has been remained undiscovered despite the fact that those have been the subject of many studies throughout millennia. An average rational man is unable to fix functional valence of these experiences and motivators of activity. Hence, one is focused on a description of one's privacies and inference of rational constructions which form a certain impression about destructive factors of pleasure.

In their own right, esoteric scholars like Castaneda, meditating upon Entity, believe that sadness is an essential part and element of the Universe; its presence is mandatory to stimulate life, development and wisdom. Whereas, boredom and solitude are original mechanisms which oppose human intentions and are the basis of the realization of those. They allow keeping man within the crowd till one reaches a level of inner perfection to be ready to meet reality as it is.

Key-words: existence, solitude, sadness, boredom, anxiety.

Владиуир Калуга**СВОЙСТВА ЭКЗИСТЕНЦИАЛОВ ОДИНОЧЕСТВА, ПЕЧАЛИ И УНЫНИЯ,
ИХ ЗНАЧЕНИЕ И РОЛЬ В ЖИЗНИ ЧЕЛОВЕКА**

Предметом исследования статьи являются роль и значения в жизни человека таких экзистенциалов как забота, одиночество, печаль, скука и им подобных.

Ключевые слова: одиночество, экзистенция, печаль, скука, забота.

Якщо поставити за мету звести всі людські прагнення та бажання до спільного знаменника, то таким швидше виявиться стан внутрішнього задоволення. Його іще можна ідентифікувати як стан внутрішнього спокою, умиротворення абоощо. Все решта – за своєю суттю лише шляхи або способи на-

буття згаданого стану. Водночас низку руйнівників екзистенціального стану «блаженства» навряд чи можливо звести до чогось одного. Принаймні широка філософська думка не пропонує відповідних ідей. Відтак у контексті різноманітних міркувань прийнято чітко розрізняти страх, відчуття самотності, смутку, тривоги, печалі, нудьги тощо. Їх природа так і залишається нерозкритою, попри те, що вони є предметом численних спекуляцій та досліджень впродовж тисячоліть. Варто лише згадати хоча б імена стовпів філософування. Зокрема, Діогена, Платона, Аристотеля, Марка Аврелія, Августина Блаженного, Б. Паскаля, Г. В. Лейбніца, С. К'єркегора, Р. Генона, П. Тілліха, Х. Ортега-і-Гассета, М. Гайдегера, Е. Фромма, Т. Адорно, М. Горького, М. Бубера, Е. Левінаса. Своєї актуальності згадана тематика не втратила також на теренах сучасної України та ближнього зарубіжжя. Дослідженню природи, суті та місця і ролі в житті людини, умовно кажучи, «негативно заряджених» екзистенціалів значну увагу приділяють. окрім інших, Н. В. Хамітов, І. В. Ігнатенко, А. С. Гагарін.

Крім того, змістовна насиченість порушеної в статті проблематики в поєднанні з її інтерпретаційною невичерпністю, саму проблематику робить перманентно актуальною. Тобто щоразу, коли дослідник звертається до питання природи та функціонального призначення екзистенціалів страху, печалі, самотності або що, він завжди відкриває для себе їх заново, якщо тільки до цього не ставиться чисто формально. Такі відкриття, звісно, є своєрідною комбінацією, з одного боку, суто суб'єктивних переживань, що не підлягають вербалізації, з іншого – міркувань. Останні набувають своєї інтерсуб'єктивної значущості у випадку, коли опосередковано нашоухують іншого на думку або й безпосередньо пропонують шляхи та механізми опанування себе індивідом, зменшення або нейтралізацію тиску «негативних» екзистенціалів на буття людини; в тому числі, переводячи окремі екзистенціали зі сфери непроясного, а отже, – небезпечного, в площину публічно осмислюваного і, таким чином, щонайменше стерпного.

Актуальність порушеної в цій статті проблематики набуває додаткового контексту ще й з огляду на те, що сучасній людині попри великі надії, які покладалися і продовжують покладатися нею на колосальні досягнення у сфері науки та техніки, так і не вдалося хоч якось зарадити власним страхам, переживанням самотності або що. Принаймні применшити їх інтенсивність. Тож, як свідчить досвід, не зважаючи на нарощування технічних можливостей та потуг або й всупереч їм, людина все одно залишається щонайменше такою ж невдоволеною та розгубленою перед буттям, як і була століття тому. Песимізму цій ситуації додає ще й той факт, що Homo Sapiens все глибше грузне в болоті залежності від різноманітних науково-технічних «викрутасів» і здобутків чи досягнень, тим самим нехтуючи власними можливостями та потугами, доводячи окремі з них до стану рудимента або дідівських пережитків. Наприклад, озброївшись «залізним конем», людина все менше відводить часу ходьбі. Коли ж до засобів пересування додати ще й цілий арсенал предметів та засобів для розваги, той самий Інтернет, електронні ігри, кіно або що, то стане цілком зрозуміло, чому людина досить «активно» відмовляється від прогулянок, особливо піших, особливо на природі, особливо наодинці. І таким чином безповоротно втрачає дещо конче важливе у своєму існування, так і не розуміючи, що ж насправді відбувається та від чого вона відмовляється. А відмовляється вона, якщо вірити досвіду езотериків, зокрема В. Чумаченку та С. Грєневичу, не лише і не стільки від доброї частини здорового способу життя, скільки від унікального механізму відновлення глибинної умовно родової пам'яті. Бо саме під час пішої прогулянки на природі людина отримує своєрідний шанс зануритися в себе і таким чином споглядати дещо, що є безпосереднім знанням, яке не може бути піддане ані вербалізації, ані аналітиці. Вона відмовляється від набуття часточок істини, які може подарувати їй буття, не вимагаючи натомість якихось особливих затрат та напруги всіх своїх сил. І, очевидно, саме тому піше паломництво, яке іноді тривало місяцями, саме по собі несло колосальний заряд духовного зцілення кожному, хто наважився на довгий шлях з вузликком за плечима. Йдеться не тільки про християнську традицію, притаманну зокрема українцям, а й про мусульманську, буддистську або що.

Про щось подібне стосовно втрати, до речі, можна говорити й тоді, коли йдеться про засоби комунікації. Маючи під рукою телефон, особливо мобільний, а отже, і можливість тримати знайомих, так би мовити, на короткій дистанції, людині вже більше виявляється не потрібним щонайменше інтуїтивне «ведення» іншого. Принаймні те, що поєднане зі своєрідним переживанням на відстані ситуації близької людини чи взагалі інших, адже у випадку з мобільним практично завжди є можливість з'ясувати стан справ у ході безпосереднього спілкування. Врешті-решт подібних прикладів підміни спроможностей людини можливостями техніки і технологій наразі вже існують десятки. Крім того, жодні з нині відомих або й проектно-допустимих науково-технічних досягнень не здатні хоч трішечки зарадити найглибиннішим і тим самим найприроднішим людським станам та переживанням. Або й навпаки, технологізація людського існування, робить останнє все більше нестерпним, оскільки не те що не вгамовує, а навпаки, сприяє помітній актуалізації складних емоційно тяжких переживань. Йдеться насамперед про переживання нудьги та самотності, оскільки, як може виявитися, «найжорстокіше в цьому світі – почуття самотності, коли людині нічого шукати, ні на що сподіватися» [5, с. 488], а відтак, і нічому особливо радіти чи чимось захоплюватися. Вона стає здобиччю нудьги, яка, як свідчить життєвий досвід, виявляється досить небезпечною річчю для слабого емоційно й енергетично індивіда, неспроможного

ефективно протистояти або й протидіяти «деформаторам» стану зібраності чи цілісності людини разом із численними спокусами. Зокрема, занурюючись у стан нудьги, особливо будучи доведеною до відчаю, до того ж на фоні глибокого суму чи печалі, почуваючись самотньою, буденна людина, не усвідомлюючи того, постійно ризикує переступити межу будь-якого самоконтролю та самообмеження, зведених на нетривкому ґрунті нав'язаних страхів і терпіння, і опинитися безпосередньо перед обличчям власних найпотаємніших та водночас чи не найпотужніших пристрастей і бажань, які до цього часу їй вдавалося якимось чином притуплювати, стримувати або й уникати їх тиску. Тобто самотня, «з'їдена» нудьгою людина стає сама для себе та інших джерелом небезпеки, оскільки в стані розпачу і безнадії ладна вчиняти найпотворніші вчинки та йти на повідку найнищівніших витівок чи забаганок.

Щоб продемонструвати глибинну суть і водночас реальну небезпеку, яку приховує в собі нудьга, суфії склали і переповідають повчальну притчу про інструменти диявола. Відповідно до неї володар пекла вирішив розпродати всі інструменти власного ремесла. Він розмістив їх на вітрині, вказавши кожному ціну. На найвиднішому місці опинився на перший погляд нічим непримітний досить пошарпаний клинок «Нудьги», ціна якого перевищувала ціну всіх інших інструментів разом взятих. На цікавість перехожого стосовно такого дивного трюку з цінністю клинка, диявол відповів, що це єдиний інструмент в його арсеналі, на який він міг безвідмовно розраховувати, коли всі інші виявлялися неефективними. Адже, якщо вдається вбити цей клинок у свідомість людини, то він відкриває простір дії для всіх інших інструментів. А тому, очевидно, немає нічого смертельно небезпечнішого для буденної людини, аніж нудьга, бо вона виявляється ключем до чогось, що приховує в собі більшу небезпеку для людської ідентичності чи душі, аніж банальна фізична смерть.

До речі, більшість релігійних і культових теорій з тих чи інших мотивів, однак фактично одногласно також визнають нудьгу і суміжні з нею екзистенціали чи не найнебезпечнішими речами в житті соціальної істоти, «приписуючи» останній відповідні «ліки» від екзистенційних «хвороб». Наприклад, комуністична ідеологія, не перебираючи, піддавала нищівній критиці всіх «нахлібників» і нероб, які нібито паразитують на чужій праці, а насправді мали перспективу опинитися на межі досяжності, умовно кажучи, громадського контролю, точніше сліпої залежності від домінуючої ідеї, обравши шлях творчої реалізації, пошуку істини, соціального нігілізму чи просто розпустити, в будь-якому випадку так чи інакше ставлячи під сумнів непорушність суспільних норм і традицій та їх онтичну цінність. Своєю чергою, християнська догматика взагалі зараховує нудьгу до семи смертних гріхів. І, мабуть-таки, справедливо, бо в арсеналі буденної людини важко знайти хоч щось із того (якщо взагалі можна знайти), що могло б виявитися ефективним «антидотом» проти нудьги, хіба що турбота, та й то, саме нудьга «роз'їдає» «тіло» турботи, а не навпаки. Тобто одного разу під дією якихось обставин вирвавшись з «обіймів» турботи, буденна людина неодмінно опиняється в «пазурах» нудьги, якщо тільки вона не обрала шлях до самої себе і відповідно знайшла вчителя. Щоправда така людина водночас автоматично пориває з буденністю. Звісно, якщо якийсь індивід час від часу дає, так би мовити, короткострокову слабину, то за ним зберігається властивість знову і знову повертатися в круговерть турботливого існування та надалі знаходити собі дрібні життєві радощі й перманентні цілі. Коли ж ні, то такий індивід ризикує пуститися на всі заставки, і алкоголізм у цьому випадку виявляється не найжахливішим способом впоратися з нудьгою та самотністю. Як і божевілля, до речі, яке саме по собі, як правило, є захисним механізмом, що вберігає основу ідентичності від цілковитого розпаду.

Таким чином, нудьга виявляється чимось, що йде в парі з турботою, так би мовити, підстраховуючи першу. І вже ці двоє разом виконують певну функцію в бутті буденної людини. Очевидно, вони відмежовують її і водночас оберігають від безпосереднього дотику з чимось, що приховує в собі для неї підготовленої до того заклопотаної істоти небезпеку більшу, аніж просто фізична смерть. Щось, що можна ідентифікувати як втрату будь-якого шансу на збереження власної ідентичності або, традиційними поняттями, душі чи життя вічного після того, як буде завершений земний шлях. Цим дещо, спираючись на досвід чистих практиків, тобто магів, алхіміків, крітів чи як би їх називали, зокрема К. Кастанеду, А. Кроулі, окрім іншого, є печаль, а чи сум у своєму первісному стані, тобто таких, що не опосередковані прив'язкою до чогось або ж ціннісно знебарвлені. Бо ті печаль і сум, світлі вони чи темні, які знає буденна людина, як правило, це печаль з приводу чогось, сум за чимось чи кимось. І коли на зміну втраченому з'являється щось гідне уваги засмученого індивіда, останній, так би мовити, розвіюється та повертається в круговерть суєти з її дрібними радощами й розчаруваннями. А щодо чистої печалі, то тиск цієї сутнісної складової Всесвіту, принаймні з огляду на досвід чистих практиків, не маючи жодних захисних «обладунків», якими наділена буденна людина відповідно до її ситуації, здатні витримати лише окремі серед мільярдів, знову ж таки дійсні практики.

Відтак, цілком імовірно, сум чи печаль є тим аспектом прояву Буття чи Всесвіту, які інтелектуально центрована істота схильна зараховувати до проявів зла або й взагалі вважати їх джерелом будь-якого зла. Адже саме печаль чагує на кожного, хто спотикається на шляху вдосконалення, а точніше – накопичення енергії і внутрішнього зцілення. Зрештою збагнути суть печалі, залишаючись буденною людиною, практично не можливо, оскільки соціальна істота все опосередковує через внутрішній діалог

та поняття, щонайменше надаючи будь-чому з позиції Буття надлишкових ціннісних ознак. Крім того, «маги давнини, які дали нам повну формулу магії, вірили, що у Всесвіті існує печаль, схожа до сили, світла, наміру, і що ця вічна сила впливає на магів з особливою гостротою, оскільки у них уже немає захисних щитів. Вони не можуть приховатися за спинами своїх друзів або зануритися з головою в заняття. Вони не можуть ховатися за любов'ю чи ненавистю, за щастям або нещастям. Вони не можуть сховатися ні за чим» [4, с. 294]. Вони постають усамітненими перед самотнім Всесвітом і вже ніщо не може тому зарадити. Ніщо не може захистити. Ніщо відвести з-під колосальної потуги удару, який наносить відчуття неспростовної самотності. І кожен, хто виявиться безсилим витримати цей удар, розпорошується в Вічності, будучи за крок до абсолютної свободи.

Згадане переконання в глибинній вкоріненості печалі в структурі Всесвіту, на думку Кастанеди, ґрунтується на такій собі ідеї цілісності й повноті Буття, оскільки «не було б повноти без печалі й суму, адже без них немає здорового глузду й доброти, а мудрість без доброти і знання без здорового глузду нічого не варті» [3, с. 254]. Та й чого б вони мали вартувати хоч щось, коли будучи позбавленими, якби сказав Платон, форми, залишалися б чистим змістом, тобто невітленою в буття потенцією. Адже людина знання є такою лише тоді, коли вона власний досвід і енергію використовує у згоді зі Всесвітом, оминаючи будь-яку спокусу похизуватися чи щось «зробити для себе», тобто задовольнити рудименти своїх забаганок, якщо такі ще залишилися, чи забаганок інших. Інакше кажучи, людина знання вже більше недоступна тенетам егоїзму, хто б чи що б їх на неї наставляло. Вона синхронна з потоком подій, і ця синхронність можлива завдяки здоровому глузду – властивості наділеної свідомістю істоти співпереживати існування Всесвіту з рештою наявного. Мудрість же, коли вона невідкріплена добром – схильністю свідомої істоти до виваженої самопожертви або, як каже китайська мудрість: згоди волі і сумління, опиняється перед глухим кутом невизначеності й розпадається на фрагменти. Адже будь-яка мудрість є справді мудрістю лише тоді, коли свідомій істоті достеменно відомо де, коли і як саме вона має докласти своїх зусиль, щоб відновити рівновагу чи спотворений перебіг подій, і вона не вагаючись береться до справи, нічого не цураючись, ні на що не очікуючи, ні на що не розраховуючи, так, якби це було справою всього її життя. Відтак мудрість сповна проявляється тоді, коли людина цілком стає господарем вибору: робити добро або робити те, що має бути зробленим (Аль-Газалі).

Тож, очевидно, щоб свідомо істота в ході власного становлення або накопичення енергії, що є рівнозначним накопиченню знання чи досвіду, не схилила так просто зі свого шляху, існує печаль або сум, які можуть набувати найжахливіших образів та іпостасей, починаючи з самотності і аж до різноманітних проявів того, що буденна людина схильна вважати злом. Зрештою, «печаль людської істоти така ж потужна, як і переляк» [2, с. 305], а тому має властивість тримати людину в певному тонусі, при цьому виступаючи своєрідним джерелом інерції, що спонукає індивіда накопичувати енергетичний потенціал, аби подолати, перш за все, внутрішній спротив, тим самим не дозволяючи йому так просто бездумно розпорошувати енергію, що її дарує сам Всесвіт чи рід, і яку в контексті іудо-християнської парадигми найчастіше прийнято ідентифікувати як сексуальну енергію. Хоча під тиском сучасної «культурної» атмосфери буденна людина фактично вимушена розтратити власну енергію абсолютно неефективно навіть не стільки з позицій буття, стільки з огляду на зміст приватного існування, втрачаючи шанс зберегти власну цілісність або принаймні стати на шлях самовдосконалення. Останньому, окрім того, ще й заважає страх перед самотністю, який у розрізі соціального існування вивершується на страхові бути незрозумілим, позбавленим уваги інших або й відверто проігнорованим, відсутності можливості поділитися враженнями і переживаннями з іншими. Тому часто виявляється, що піку переживання самотності буденна людина досягає не наодинці, а якраз навпаки за присутності інших: «Для усамітнення потрібно лишень жити одному, тоді як самотність найгостріше проявляється в товаристві інших» [3, с. 78]. Останнє наштовхує на думку про те, що буденна людина явно залежна від інших, неодмінно потребує їхньої присутності і водночас ніколи не знаходить цілковитого задоволення чи спокою в присутності інших. Проте насправді може бути якраз навпаки, коли саме безпосередня присутність інших виказує нездоланну відмежованість поміж собою індивідів, принципову неможливість «пройнятися» іншим, сповна «насититися» іншим або й «жити та дихати» ним. А коли людина все ж мріє про щось подібне або й намагається досягти чогось подібного, бездумно вірячи різноманітним байкам під тиском романтизму, вона наражає себе на небезпеку глибокого розчарування, апатії, депресії та критичного переживання самотності. Тому твердження Кастанеди стосовно самотності певним чином розкриває специфіку людської ситуації: «Самотність для мене поняття психологічне, душевне, усамітнення ж – фізичне. Перше притуляє, друге заспокоює» [4, с. 348]. Зокрема, може виявитися, що людина не онтологічно чи об'єктивно потребує присутності інших, як те стверджує звичне сприйняття світу, а швидше психологічно, за звичкою, або, як зазначила б Ханна Арендт, підкоряючись обставинам власного становища, зокрема будучи множинною істотою. Хоча погодитися з контрверсією звичної парадигми і важко, оскільки щоб задовольнити так звані первинні, а отже, за логікою речей неспростовні потреби, ту ж саму сексуальну жагу чи потяг до розмноження, наприклад, людина нібито неодмінно потребує присутності інших. Принаймні «буденне мислення схильне бачити в усамітненні лише форму статевого

збочення, і це впливає з глибинної спраги назвати збоченням саму волю до усамітнення» [8, с. 13]. Нібито потребує вона присутності інших і задля того, щоб реалізувати власні почуття, наприклад, любов, відданість, повагу, а зарозом злість, ненависть тощо. Проте люди, які наводять як основний аргумент Любов, коли стверджують, що людина не самотня у своєму житті, «... докорінно помиляються. Якщо любов народжується і вмирає в самій людині, то вона стає похідною від самотності. І тим ще більше роз'єднує людей за повного зовнішнього єднання, навіть дотикання» [6, с. 27]. А ще потреба в інших, якщо вірити класикам філософії західного штибу, зокрема Канту, спирається на необхідність раціональної істоти ділитися міркуваннями з собі подібними, бо ж розум завжди вимагає утвердження власної компетенції в колі раціональних істот.

Крім того, за певної критичної ситуації, об'єктивована або ж раціоналізована, а з іншого боку, романтизована суть потреби в присутності інших може оголитися, і на поверхню піднятися нічим неприкрита правда «психологізму» самотності. Йдеться про ситуації, ймовірні або й реальні, потрапивши в які, людина просто вимушена зафіксувати факт власної неспростовної самотності без жодної допустимої перспективи якимось чином зарадити власному становищу. Наприклад, хтось опинився у відкритому океані, загублений в часі та просторі, або на безлюдному острові, чи в контексті фантастичних оповідок виявився вцілілою жертвою тотальної гуманітарної чи природної катастрофи. До речі, над особливостями відповідних переживань, які можуть охопити людину в момент настання часу «Ч», полюбляють розмірковувати в першу чергу письменники, часто фантасти. Зокрема, досить блискуче суть чуттєвої природи самотності розкрита Д. Уіндемом в його широковідомій повісті «День трифідів». Ставши свідком гуманітарної катастрофи, головний герой вдається до розмірковувань над екзистенційним змістом самотності: «Раніше самотність для мене була просто чимось небажаним, неможливість перекинутися словом, чимось, само-собою, тимчасовим. Я зрозумів, що це дещо більш жахливе. Воно могло пригнічувати, могло викривлювати звичні масштаби і чинити небезпечні жарти з розумом. Воно зловісно ховалося повсюди, напружуючи нерви і видзвонюючи в них тривогу, не дозволяючи ні на хвилину забути, що ніхто тобі не допоможе і нікому ти не потрібен» [7, с. 344]. А отже, самотність виявляє явно слабке місце буденної людини – її екзистенційну залежність від інших та ситуативну потребу в них. Адже жоден індивід, будучи соціальною істотою, неспроможний помислити чи уявити себе самотатнім, не зумовленим жодними зв'язками, умовами та обставинами; поза всякими статусами, ролями й обов'язками; без жодних очікувань, сподівань і надій, а головне – у стані внутрішньої тиші, оскільки немає жодних підстав і потреби в невпинному потоковій внутрішнього діалогу. Відтак «позбавити стаду тварину компанії її подібних означає скалічити її, звалтувати її природу. Коли стада більше немає, буття стадної тварини завершується. Вона більше не частина цілого; потвора без місця в житті» [7, с. 344]. Тому людина, що почувається самотньою, – це апріорі стадна, що, по-перше, потребує своєрідного тепла і затишку натовпу або маси: такого собі знеособлюючого начала, яке розчиняє в собі не лише індивідуальність, а й приватні клопоти чи переживання індивіда, та знімає з нього будь-яку відповідальність за його ж існування і вчинки, а отже, і тягар ситуативного вибору. По-друге, уникає зустрічі з невідомим як істинним станом Буття Всесвіту та проймання всеосяжною печаллю, спонукувана відчуттям самотності до творення різноманітних захисних «щитів», зведених на фундаменті турботи і суєти.

Відтак, осмислюючи місце і роль низки екзистенціалів, які у світлі лінійного мислення набирають негативного забарвлення та виявляються такими собі руйнівниками стану внутрішнього задоволення, потрібно зважити на декілька важливих моментів. По-перше, все, що представлено в Бутті або так чи інакше відкривається людині, завжди має зміст. До того ж цей зміст буденній людині встановити не дано принципово, що спонукає її постійно вибудовувати різноманітні припущення і теорії. По-друге, все, з чим стикається людина або природу і функції чого вона намагається осмислити чи «відкрити», завжди на рівні інтерсуб'єктивного простору має безліч інтерпретаційних варіантів, жоден з яких принципово не відповідає істині чи дійсності. Підставою для відмінності інтерпретацій є рівень духовної досконалості або енергетичної потужності (зрілості) людини. По-третє, всі екзистенціали певним чином сполучені між собою, перетікають один в інший і ніколи не зводяться до понять. По-четверте, схильність буденної людини до розрізнення добра і зла та автоматичного визнання себе мірою всіх речей призводить до того, що людина неспростовно спотворює суть буття, власного існування та дійсності в цілому. П'яте, кожен екзистенціал, користуючись формулою Ніцше, якщо не «вбиває» кожну конкретну людину, то робить її сильніше, тобто спонукає до накопичення енергетичного потенціалу й духовного зростання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Арендт Ханна. Джерела тоталітаризму [Текст] : спільний видавничий проект телеканалу «1+1» та видавництва «Дух і літера» / Х. Арендт ; пер. з англ. В. Верлока, Д. Горчаков. – 2-ге вид. – К. : Дух і літера, 2005. – 584 с.
2. Кастанеда, Карлос. [Сочинения] [Текст] / К. Кастанеда. – К. : София, 1995. – Т. 5–6. – Т. 5 : Второе кольцо силы ; Т. 6 : Дар Орла. – 434 с.

3. Кастанеда Карлос. [Сочинения] [Текст] / К. Кастанеда. – К. : София, 1995. – Т. 7–8. – Т. 7 : Огонь изнутри ; Т. 8 : Сила безмолвия. – 479 с.
4. Кастанеда Карлос. [Сочинения] [Текст] / К. Кастанеда. – К. : София, 1995. – Т. 9–10. – Т. 9 : Искусство сновидения ; Т. 10 : Активная сторона бесконечности. – 435 с.
5. Мураками Харуки. Хроники Заводной Птицы [Текст] : роман / Х. Мураками ; пер. И. Логачев, С. Логачев. – М. : Эксмо, 2003. – 467.
6. Тульчинский Г. Л. Слово и тело постмодернизма. От феноменологии невменяемости к метафизике свободы // Вопросы философии. – 1999. – № 10.
7. Уиндем Д. День триффидов // Миры братьев Стругацких. – М. : ООО «Издательство АСТ», 2000. – 608 с.
8. Хамитов, Назип Виленович. Философия одиночества: Одиночество женское и мужское [Текст] : опыт вживания в проблему / Н. В. Хамитов. – К. : Наук. думка, 1995. – 172 с.

Рекомендовано до друку рішенням кафедри історії та політології Природничо-гуманітарного ННІ НУБіП України, протокол № 5 від 17 грудня 2013 р.